TEMA-CHEIE[1]
Art. 6 (latura penală)
Epuizarea căilor de atac interne/respectarea regulii termenului de 4 luni (declarații premature de vinovăție)

(Ultima actualizare: 28.02.2025)

Introducere

Prezumția de nevinovăție poate fi privită din două perspective [*Allen împotriva Regatului Unit* (MC), 2013, pct. 93-94]:

- Ca garanție procedurală în contextul unui proces penal în care impune cerințe privind, printre altele, sarcina probei, utilizarea prezumțiilor, dreptul de a nu contribui la propria incriminare, publicitatea cauzei anterioară procesului și declarații premature de vinovăție cu privire la un inculpat. În acest din urmă context, scopul este de a preveni subminarea unui proces penal echitabil prin declarații prejudiciabile făcute în strânsă legătură cu procesul respectiv [*Kasatkin împotriva Rusiei* (dec.), 2021, pct. 22].
- Ca o garanție pentru protejarea persoanelor achitate de o acuzație în materie penală, sau a celor în privința cărora s-a renunțat la urmărirea penală, de a fi tratate de autorități ca și cum ar fi într-adevăr vinovate de săvârșirea infracțiunii imputate. Într-o anumită măsură, protecția oferită în temeiul art. 6 § 2 în această privință se poate suprapune cu protecția oferită de art. 8 din Convenție.

Această temă-cheie se concentrează pe problema căilor de atac interne care pot fi considerate efective în ceea ce privește declarațiile premature de vinovăție cu privire la un inculpat făcute de funcționarii publici (*Allenet de Ribemont împotriva Franței*, 1995, pct. 35-36), inclusiv judecătorii care examinează cauza reclamantului.

Întrebarea principală este dacă o cale de atac penală (și anume, o plângere în cadrul procesului penal) sau civilă poate fi considerată adecvată și efectivă.

Principii extrase din jurisprudența actuală

Elemente care trebuie luate în considerare pentru a stabili dacă o cale de atac în materie civilă și/sau penală este efectivă:

Curtea are în vedere mai multe elemente atunci când stabilește care sunt căile de atac – cele disponibile în cadrul unui proces penal și/sau în cadrul unei proceduri civile separate – care pot fi efective în ceea ce privește cererile privind prezumția de nevinovăție (de exemplu, *Matijašević împotriva Serbiei*, 2006, pct. 32 și 33; *Lakatos și alții împotriva Serbiei*, 2014, pct. 105-113; *Bivolaru*

[1] Întocmită de Grefă. Nu obligă Curtea.

Prezenta traducere este publicată cu acordul Consiliului Europei și al Curții Europene a Drepturilor Omului și reprezintă responsabilitatea exclusivă a Institutului European din România.

împotriva României, 2017, pct. 114-116; *Mamaladze împotriva Georgiei*, 2022, pct. 64-67; *Okropiridze împotriva Georgiei*, 2023, pct. 114):

(i) natura și structura căilor de atac disponibile în ordinea juridică internă;

(ii) contextul exact în care au fost făcute afirmațiile în litigiu. De exemplu, în cazul în care afirmații care conțin declarații premature de vinovăție sunt conținute în hotărârile judecătorești pronunțate în cauza reclamantului, o cale de atac în materie penală poate fi considerată efectivă (*Matijašević împotriva Serbiei*, 2006, pct. 32 și 33, și *Hajnal împotriva Serbiei*, 2012, pct. 121). În schimb, în cazul în care cererea are ca obiect afirmații publice făcute de funcționari în afara procesului, o cale de atac în materie civilă, precum o acțiune pentru calomnie, poate fi mai adecvată (*Lakatos și alții împotriva Serbiei*, 2014, pct. 113; *Okropiridze împotriva Georgiei*, 2023, pct. 114; *Narbutas împotriva Lituaniei*, 2023, pct. 211);

(iii) natura exactă a cererii reclamantului, și anume dacă, invocând prezumția de nevinovăție, reclamantul se plânge în primul rând de (a) încălcarea dreptului la un proces echitabil sau de (b) o atingere adusă „reputației" sale prin afirmațiile în litigiu.

Această din urmă distincție este bine ilustrată prin compararea cauzelor *Mamaladze împotriva Georgiei*, 2022, și *Okropiridze împotriva Georgiei*, 2023.

În cauza *Mamaladze împotriva Georgiei*, 2022, pct. 62-67, Curtea a constatat că plângerea reclamantului, la nivel național, privind prezumția de nevinovăție a fost formulată în primul rând ca fiind strâns legată de pretinsa încălcare a principiului publicității și de obligația de confidențialitate impusă acestuia în cadrul procesului penal împotriva sa. În astfel de împrejurări, prezumția de nevinovăție fiind considerată o garanție procedurală în contextul unui proces penal în sine, Curtea a apreciat că este rezonabil ca reclamantul să invoce această chestiune în cadrul procesului penal fără a exercita o altă acțiune. În schimb, în cauza *Okropiridze împotriva Georgiei*, 2023, pct. 114, aspectele esențiale ale plângerii reclamantului au fost afirmațiile pe care funcționarii publici le-au făcut separat de proces și înregistrarea video a arestării sale. Curtea a considerat că, în principiu, procesul penal îndreptat împotriva reclamantului nu putea constitui un for adecvat cu privire la aceste aspecte, întrucât instanța de fond nu avea competența de a examina plângerea reclamantului, de a aplica sancțiuni funcționarilor în cauză sau de a acorda despăgubiri. Era disponibilă o acțiune pentru calomnie în fața instanțelor civile, însă reclamantul nu a exercitat-o.

Căi de atac în materie penală

O cale de atac în materie penală, sub forma unei plângeri formulate în cadrul procedurii penale relevante împotriva reclamantului, poate fi efectivă atunci când cererea reclamantului privind prezumția de nevinovăție este strâns legată de pretinsa încălcare a garanțiilor procedurale în contextul procesului penal în sine (*Mamaladze împotriva Georgiei*, 2022, pct. 62-67).

În cauzele *Matijašević împotriva Serbiei*, 2006, pct. 32 și 33, și *Hajnal împotriva Serbiei*, 2012, pct. 121, reclamanții s-au plâns că prezumția de nevinovăție a fost încălcată din cauza limbii folosite chiar de instanțele penale, iar Curtea a considerat că reclamanții, care s-au plâns de acest lucru în context penal, nu ar fi putut, în plus, să recurgă la o cale de atac civilă (a cărei eficacitate era, de asemenea, incertă).

Instanța ierarhic superioară poate rectifica afirmațiile în litigiu făcute de instanțele inferioare prin corectarea formulării acestora, astfel încât să excludă orice sugestie prejudiciabilă privind vinovăția (*Benghezal împotriva Franței*, 2022, pct. 36, în care rectificarea instanței ierarhic superioare a dus la constatarea neîncălcării art. 6 § 2; *Grubnyk împotriva Ucrainei*, 2020, pct. 146, în care nerectificarea unei exprimări problematice a dus la o încălcare).

Cu toate acestea, în contextul procedurii penale împotriva reclamantului, apelurile și alte asemenea căi de atac nu pot constitui o cale de atac efectivă în cazul în care, potrivit dreptului intern, motivele

pentru utilizarea unor astfel de căi de atac se limitează la erori de fapt și de drept, precum și la erori procedurale care privesc numai *fondul* acuzațiilor în materie penală, în timp ce cererea reclamantului în fața Curții privește declarații prejudiciabile care exprimă o opinie cu privire la vinovăție [*Peša împotriva Croației*, 2010, pct. 132; *Kasatkin împotriva Rusiei* (dec.), 2021, pct. 20-24].

Invocarea prezumției de nevinovăție atunci când se contestă legalitatea unor măsuri specifice luate împotriva reclamantului în cadrul unei proceduri penale (cum ar fi confiscarea bunurilor), atunci când aceste măsuri nu au legătură cu declarațiile prejudiciabile de vinovăție făcute de funcționari în afara procedurii penale, nu poate constitui o cale de atac efectivă (*Narbutas împotriva Lituaniei*, 2023, pct. 213).

Căi de atac în materie civilă

O cale de atac în materie civilă (precum o acțiune pentru calomnie în fața instanțelor civile) este, în principiu, o modalitate eficientă de soluționare a unei cereri având ca obiect pretinse declarații prejudiciabile făcute de funcționari publici în legătură cu un proces penal în desfășurare, fie singură, fie în combinație cu o cale de atac în materie penală, sub rezerva distincției menționate anterior privind natura acțiunii (*Mamaladze împotriva Georgiei*, 2022, pct. 63)

În unele sisteme juridice naționale, legislația însăși recunoaște prezumția de nevinovăție ca drept care poate sta la baza unei acțiuni civile în cazul în care este încălcat [*Marchiani împotriva Franței* (dec.), 2008], în timp ce în altele, jurisprudența națională permite persoanelor să formuleze pretenții pentru protejarea prezumției de nevinovăție ca parte a unei acțiuni civile pentru protejarea unor drepturi precum integritatea personală, renumele și reputația [*Babjak și alții împotriva Slovaciei* (dec.), 2004; *Lakatos și alții împotriva Serbiei*, 2014, pct. 108] sau onoarea și demnitatea (*Januškevičienė împotriva Lituaniei*, 2019, pct. 43, 46, 60-62).

Atunci când Guvernul susține că există o cale de atac efectivă care rezultă din jurisprudența internă, este posibil să nu fie necesar să se furnizeze exemple de jurisprudență pentru a demonstra că această cale de atac a fost exercitată cu succes de reclamanți, cu condiția ca instanțele să examineze pe fond pretențiile civile bazate pe o pretinsă încălcare a prezumției de nevinovăție. Aceasta este o expresie a unui principiu consacrat conform căruia eficacitatea unei căi de atac, în sensul art. 13, nu depinde de certitudinea soluționării favorabile pentru reclamant [*Kudła împotriva Poloniei* (MC), 2000, pct. 157].

De exemplu, în cauza *Narbutas împotriva Lituaniei*, 2023, pct. 214-216, Guvernul a oferit doar două exemple de cauze interne în care instanțele au examinat pretențiile civile formulate împotriva politicienilor cu privire la afirmațiile lor publice, iar aceste cauze erau încă pendinte în fața instanțelor interne. Curtea a observat că reclamantul nu a formulat niciun comentariu cu privire la aceste exemple și nu a furnizat niciun alt argument sau hotărâre judecătorească internă care să arate că această cale de atac este în mod evident inutilă. El nu a introdus nicio acțiune prin care să poată fi verificată eficacitatea acestei căi de atac. Curtea a concluzionat că nu era de competența sa să constate *in abstracto* că aceasta nu era efectivă și i-a respins cererea în temeiul art. 6 § 2 pentru neepuizarea căilor de atac interne.

Cerințe privind eficacitatea unei căi de atac civile

Pentru a avea caracter efectiv, o cale de atac civilă trebuie să poată asigura, fie singură, fie în combinație cu o altă cale de atac (penală): (a) recunoașterea unei încălcări; și (b) acordarea de despăgubiri [*Babjak și alții împotriva Slovaciei* (dec.), 2004]. În plus, pentru a avea caracter efectiv, este necesar ca o astfel de cale de atac civilă:

(i) să fie disponibilă imediat după ce pretinsa încălcare a avut loc și să nu depindă de soluționarea definitivă a procesului penal [de exemplu, *Marchiani împotriva Franței* (dec.), 2008; *Gutsanovi împotriva Bulgariei*, 2013, pct. 176 și 178; a se vedea de asemenea, în cadrul procedurii ulterioare, *Januškevičienė împotriva Lituaniei*, 2019, pct. 49 și 60];

(ii) să nu fie exclusă din motive legate de imunitatea oficială a magistraților pentru afirmațiile făcute în exercitarea atribuțiilor lor (*Gutsanovi împotriva Bulgariei*, 2013, pct. 177);

(iii) pentru a se considera că au fost epuizate căile de atac interne în mod corespunzător, să nu constrângă un reclamant, care în acțiunea civilă pentru despăgubiri exercitată ulterior s-a plâns de încălcarea art. 6 § 2, să solicite continuarea procesului penal îndreptat împotriva sa (*Machalický împotriva Republicii Cehe*, 2024, pct. 37).

Combinarea căilor de atac

În contextul art. 13 din Convenție, Curtea a statuat că, cu toate că nicio cale de atac individuală nu poate îndeplini în întregime cerințele art. 13, ansamblul căilor de atac prevăzute de dreptul intern poate face acest lucru [*Silver și alții împotriva Regatului Unit*, 1983, pct. 113 lit. c)]. Acest principiu se aplică, de asemenea, în stabilirea căilor de atac adecvate pentru cererile privind prezumția de nevinovăție.

De exemplu, în cauza *Rimšēvičs împotriva Letoniei* (dec.), 2023, pct. 43-56, Curtea a constatat că reclamantul a fost obligat să utilizeze o combinație de căi de atac interne: (i) o cale de atac în materie penală prin care putea obține recunoașterea dreptului său la prezumția de nevinovăție; și (ii) o acțiune civilă care putea să îi ofere o reparație sub forma unei despăgubiri. Calea de atac relevantă prevăzută de dreptul procesual penal intern permitea persoanei în cauză să depună, fără a aștepta soluționarea cauzei, o plângere în care să invoce o încălcare a prezumției de nevinovăție prin afirmații ale celor care nu erau implicați în procesul penal. În acest cadru, autoritatea responsabilă de procedura penală putea să recunoască o încălcare a prezumției de nevinovăție, să se asigure că această recunoaștere a fost făcută publică și să prezinte chestiunea spre evaluare autorității care putea decide cu privire la răspunderea funcționarului care a făcut afirmația. Recunoașterea putea ulterior să servească drept temei pentru o acțiune civilă în despăgubire.

În sistemele juridice în care calomnia este incriminată, o plângere penală pentru calomnie (cu o acțiune civilă accesorie pentru despăgubiri exercitată în cadrul procesului penal) ar putea urmări, în principiu, același scop ca o acțiune civilă în sistemele juridice în care calomnia este o chestiune de natură civilă (*Gutsanovi împotriva Bulgariei*, 2013, pct. 178). Cu toate acestea, eficacitatea unei astfel de căi de atac poate fi subminată de necesitatea de a aplica standardul probei din dreptul penal, în cazul căruia partea care acuză („reclamantul”) poate fi obligată să facă dovada caracterului fals al afirmației în litigiu. Acest lucru poate implica cerința ca reclamantul sau reclamanta să își dovedească nevinovăția și o astfel de cale de atac nu ar putea fi considerată efectivă (*ibidem*, pct. 179).

Respectarea regulii termenului de 4 luni și independența în ceea ce privește soluționarea procesului penal:

Răspunsul la întrebarea dacă sistemul juridic național oferă o cale de atac efectivă și dacă aceasta a fost utilizată afectează, de asemenea, chestiunea respectării termenului de 4 luni (anterior de 6 luni) (*Hajnal împotriva Serbiei*, 2012, pct. 126).

Spre deosebire de cererile formulate în temeiul art. 6 § 1 și § 3, care, în absența unor circumstanțe speciale, sunt declarate inadmisibile ca premature atunci când se referă la procese penale pendinte (*Sperisen împotriva Elveției*, 2023, pct. 48), cererile formulate în temeiul art. 6 § 2 privind declarații premature de vinovăție nu sunt respinse pentru motivul că procesele penale sunt încă în desfășurare (*Gutsanovi împotriva Bulgariei*, 2013, § 176; *Narbutas împotriva Lituaniei*, 2023, pct. 211).

Aceasta a fost, de exemplu, situația în *Nadir Yıldırım și alții împotriva Turciei*, 2023, pct. 45-48, în care procesul penal împotriva reclamanților a început în 2010. În 2016, președintele instanței de fond a întocmit rapoarte de cercetare pentru ridicarea imunității parlamentare a reclamanților, care conțineau o declarație absolută potrivit căreia reclamanții au comis infracțiunile de care erau acuzați.

Reclamanții au solicitat fără succes recuzarea judecătorului pentru aceste motive. Guvernul a susținut că procesul penal era încă în curs de desfășurare și că, în cazul în care reclamanții ar fi fost condamnați, aceștia ar fi putut formula o plângere cu privire la prezumția de nevinovăție în cadrul recursului lor la Curtea de Casație. Curtea a considerat că, având în vedere timpul necesar pentru a avea acces la calea de atac potențială respectivă, aceasta nu putea fi considerată efectivă.

În cazul în care Curtea a admis că o cerere formulată în temeiul art. 6 § 2 nu poate fi respinsă pentru neepuizarea căilor de atac interne, deoarece reclamantul a invocat în mod corespunzător această chestiune în cursul procesului penal, termenul de 4/6 luni trebuie să fie calculat din momentul soluționării definitive a acuzației în materie penală [*Panasyuk împotriva Ucrainei* (dec.), 2011]. În cazul în care nicio cale de atac (în special o cale de atac în materie penală) nu este acceptată ca fiind efectivă, termenul începe să curgă de la data pretinsei declarații prejudiciabile relevante (*Neagoe împotriva României*, 2015, pct. 26-34).

Exemple notabile

- *Arrigo și Vella împotriva Maltei* (dec.), 2005 – cauza privește afirmațiile unui prim-ministru făcute în fața presei cu privire la o anchetă privind pretinse infracțiuni comise de reclamanți. În timp ce procedurile penale erau în desfășurare, plângerea lor cu privire la încălcarea prezumției de nevinovăție a fost examinată în cadrul unei proceduri paralele de recurs constituțional, iar Curtea Constituțională a declarat că a existat o încălcare a drepturilor reclamanților la un proces echitabil și la prezumția de nevinovăție. Aceasta a dispus ca o copie a hotărârii sale să fie depusă la dosarul procesului penal în curs împotriva reclamanților. Curtea a concluzionat că reclamanții nu mai puteau pretinde că sunt victime ale pretinsei încălcări a art. 6 § 2 în sensul art. 34: incompatibilitate *ratione personae*, deoarece a fost constatată o încălcare și li s-a oferit o reparație suficientă;
- *Marchiani împotriva Franței* (dec.), 2008 – reclamantul (deputat al Parlamentului European) s-a plâns, în temeiul art. 6 § 2, de afirmațiile făcute despre el într-un raport prezentat de un procuror președintelui Parlamentului European și de un articol de ziar care a publicat pasaje din acest raport care nu puteau fi divulgate, a susținut el, fără implicarea autorităților. Curtea a subliniat că Codul civil francez prevedea posibilitatea de a pretinde despăgubiri și de a solicita măsuri provizorii urgente pe baza unei pretinse încălcări a prezumției de nevinovăție, posibilitate pe care reclamantul nu a utilizat-o. Cererea a fost respinsă pentru neepuizarea căilor de atac interne;
- *Konstas împotriva Greciei*, 2011, pct. 28-31 – privește remarcile făcute de prim-ministru și de doi miniștri cu privire la cauza penală a reclamantului și la formulările utilizate într-o hotărâre a unei instanțe naționale prin care se renunța la acuzațiile împotriva unora dintre inculpați, afirmându-se în același timp că „reclamantul a jucat un rol major în comiterea infracțiunilor”. Guvernul a susținut că reclamantul ar fi trebuit să solicite despăgubiri pentru calomnie în cadrul unei proceduri civile în ceea ce privește atât afirmațiile politicienilor, cât și formularea hotărârii judecătorești. Potrivit Guvernului, această cale de atac era efectivă, fără distincție, în ceea ce privește ambele aspecte ale cererii formulate de reclamant. Curtea a constatat că reclamantul nu dispunea de o cale de atac efectivă care să îi permită să solicite instanței penale în cauză să constate o încălcare a prezumției de nevinovăție din punct de vedere procedural și că acțiunea civilă pentru calomnie nu putea remedia integral pretinsa încălcare a acestui principiu. Cu toate acestea, în lipsa unei căi de atac interne efective, cererea referitoare la formularea utilizată în hotărârea judecătorească a fost respinsă ca fiind introdusă la mai mult de 6 luni de la data hotărârii respective. În schimb, cererile privind remarcile făcute public de către membrii Guvernului au fost considerate ca fiind introduse în termen și examinate pe fond;

- *Januškevičienė împotriva Lituaniei*, 2019, pct. 56-63 – reclamanta s-a plâns de faptul că, în cadrul unor proceduri penale împotriva unor terți, instanțele au pronunțat hotărâri prin care au declarat că ea a comis infracțiuni făcând parte dintr-un grup organizat. Guvernul a oferit exemple de jurisprudență internă în care persoane au susținut că declarațiile prin care au fost prezentate ca fiind vinovate de comiterea unei infracțiuni le-au încălcat onoarea și demnitatea. Nu au existat împrejurări excepționale care ar fi scutit-o pe reclamantă de obligația de a se prevala de această cale de atac. Curtea a constatat că reclamanta nu a epuizat căile de atac interne în ceea ce privește cererea în temeiul art. 6 § 2;
- *Narbutas împotriva Lituaniei*, 2023, pct. 211-217 – cauza privește afirmațiile făcute public de mai mulți oameni politici cu privire la dosarul penal al reclamantului. El a fost achitat în primă instanță, dar apelul declarat de procuror era pendinte. Curtea a respins susținerile Guvernului potrivit cărora cererea formulată de reclamant cu privire la încălcarea prezumției de nevinovăție era prematură: nu a fost convinsă, în aceste condiții, că invocarea, în cadrul procesului penal, a chestiunii declarațiilor prejudiciabile ale unor persoane publice care nu erau părți în acest proces penal constituia o cale de atac efectivă. Cu toate acestea, Curtea a respins cererea formulată de reclamant pentru neepuizarea căilor de atac interne, întrucât acesta nu a utilizat o cale de atac efectivă, o acțiune civilă pentru apărarea onoarei și a demnității sale, împotriva oamenilor politici în cauză.

PRINCIPALELE TRIMITERI JURISPRUDENȚIALE

- *Babjak și alții împotriva Slovaciei* (dec.), nr. 73693/01, 30 martie 2004 (inadmisibilă – neepuizarea căilor de atac interne);
- *Arrigo și Vella împotriva Maltei* (dec.), nr. 6569/04, 10 mai 2005 (inadmisibilă – pierderea calității de victimă);
- *Matijašević împotriva Serbiei*, nr. 23037/04, CEDO 2006-X (încălcarea art. 6 § 2);
- *Marchiani împotriva Franței* (dec.), nr. 30392/03, 27 mai 2008 (inadmisibilă – neepuizarea căilor de atac interne);
- *Peša împotriva Croației*, nr. 40523/08, 8 aprilie 2010 (încălcarea art. 6 § 2);
- *Znaykin împotriva Ucrainei*, nr. 37538/05, 7 octombrie 2010 (inadmisibilă – neepuizarea căilor de atac interne);
- *Konstas împotriva Greciei*, nr. 53466/07, 24 mai 2011 (încălcarea art. 6 § 2 în ceea ce privește afirmațiile făcute de ministrul adjunct al Finanțelor și de ministrul Justiției și neîncălcare a art. 6 § 2 în ceea ce privește afirmațiile prim-ministrului);
- *Panasyuk împotriva Ucrainei* (dec.), nr. 19906/04, 23 august 2011 (inadmisibilă – termenul de 6 luni);
- *Hajnal împotriva Serbiei*, nr. 36937/06, 19 iunie 2012 (încălcarea art. 6 § 2);
- *Gutsanovi împotriva Bulgariei*, nr. 34529/10, CEDO 2013 (încălcarea art. 6 § 2);
- *Lakatos și alții împotriva Serbiei*, nr. 3363/08, 7 ianuarie 2014 (inadmisibilă – neepuizarea căilor de atac interne);
- *Neagoe împotriva României*, nr. 23319/08, 21 iulie 2015 (inadmisibilă – termenul de 6 luni);
- *Paulikas împotriva Lituaniei*, nr. 57435/09, 24 ianuarie 2017 (neîncălcarea art. 6 § 1 și § 2);
- *Bivolaru împotriva României*, nr. 28796/04, 28 februarie 2017 (încălcarea art. 6 § 2);
- *Januškevičienė împotriva Lituaniei*, nr. 69717/14, 3 septembrie 2019 (inadmisibilă – neepuizarea căilor de atac interne);
- *Batiashvili împotriva Georgiei*, nr. 8284/07, 10 octombrie 2019 (inadmisibilă pentru neepuizarea căilor de atac interne în ceea ce privește afirmațiile membrilor parlamentului, admisibilă și o încălcare a art. 6 § 2 în ceea ce privește difuzarea înregistrării audio a reclamantului de către autoritățile statului);
- *Kasatkin împotriva Rusiei* (dec.), nr. 53672/14, 22 iunie 2021 (inadmisibilă – termenul de 6 luni);
- *Benghezal împotriva Franței*, nr. 48045/15, 24 martie 2022 (neîncălcarea art. 6 § 2);
- *Mamaladze împotriva Georgiei*, nr. 9487/19, 3 noiembrie 2022 (încălcarea art. 6 § 2);
- *Okropiridze împotriva Georgiei*, nr. 43627/16 și 71667/16, 7 septembrie 2023 (inadmisibilă – neepuizarea căilor de atac interne);
- *Rimšēvičs împotriva Letoniei* (dec.), nr. 31634/18, 10 octombrie 2023 (inadmisibilă – neepuizarea căilor de atac interne);
- *Nadir Yıldırım și alții împotriva Turciei*, nr. 39712/16, 28 noiembrie 2023 (încălcarea art. 6 § 2);
- *Narbutas împotriva Lituaniei*, nr. 14139/21, 19 decembrie 2023 (inadmisibilă – neepuizarea căilor de atac interne);
- *Ritikov împotriva Ucrainei*, nr. 52855/19, 23 mai 2024 (inadmisibilă – neepuizarea căilor de atac interne).

- *Machalický împotriva Republicii Cehe*, nr. 42760/16, 10 octombrie 2024 (încălcarea art. 6 § 2);
- *Alperin împotriva Ucrainei*, nr. 41028/20, 20 octombrie 2024 (inadmisibilă – neepuizarea căilor de atac interne).
- *Kezerashvili împotriva Georgiei*, nr. 11027/22, 5 decembrie 2024 (inadmisibilă – în mod vădit nefondată).